

УДК 378.1:37.013.78

DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-24

Т.О. ЛЕЩЕНКО,

кандидат філологічних наук,

*доцент, завідувач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава)*

М.М. ЖОВНІР,

кандидат філологічних наук,

*викладач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава)*

М.В. АСЛАМОВА,

*викладач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава)*

ОСУЧАСНЕННЯ ФОРМАТУ ВИШІВСЬКОГО ВИКЛАДАННЯ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-МЕРЕЖЕВОГО КОНТЕНТУ

У статті описано й проаналізовано алгоритм послуговування соціальними мережами в дидактичному дискурсі в контексті змін у сучасній світовій і вітчизняній освітніх системах. Детально схарактеризовано феномен інформатизації всіх сфер суспільного життя як невід'ємної компоненти сьогодення. Розширено уявлення про світові інформаційні трансформації, їхній вплив на процес реформування вишівського навчально-виховного процесу. Виявлено особливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню галузь, умотивовано доцільність таких трансформацій. Суттєво доповнено й розширено уявлення про вплив інформатизації на процес та умови викладання різних навчальних дисциплін, зокрема, філологічних. Окреслено проблему пошуку ефективних шляхів та інноваційних підходів, здатних конкурувати з традиційними методами подавання навчальної інформації, доповнювати і розширювати їх реєстр. У статті інтерпретовано загальні та часткові теоретичні аспекти, які безпосередньо чи опосередковано стосуються модернізації звичних вишівських дидактичних теорій і практик. Зроблено акцент на зростанні вимог до майбутніх фахівців (іноземних студентів), які нині здобувають вищу освіту у вітчизняних вищих навчальних закладах. Зінтегровано і проаналізовано матеріал про імплементацію передового інноваційного світового дидактичного інструментарію у вітчизняний освітній дискурсивний простір. Подано власне бачення обміну важливими педагогічними здобутками. Крім цього, зроблено акцент на тому, що повсякчасне використання інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює докорінні зміни освітньої парадигми, переоцінку дієвості звичних дидактичних способів і шляхів подавання навчального матеріалу, дає можливість розкрити значний гуманітарний потенціал усіх дисциплін, сприяє формуванню наукового світогляду, розвитку аналітичного і творчого мислення, суспільної свідомості та свідомого ставлення до реалій сьогодення. Детально описано переваги і недоліки інформатизації освітнього простору. Описано досвід використання соціальних мереж під час вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна».

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), соціальні мережі, мережевий контент, студент-медик, іноземні студенти, українська мова як іноземна, мовна підготовка майбутніх лікарів.

В статье описан и проанализирован алгоритм использования социальных сетей в дидактическом дискурсе в контексте изменений в современной мировой и отечественной образовательных системах. Подробно охарактеризован феномен информатизации всех сфер общественной жизни как

неотъемлемый компонент современности. Расширено представление о мировых информационных трансформациях, их влиянии на процесс реформирования вузовского учебно-воспитательного процесса. Выявлены особенности внедрения информационно-коммуникационных технологий в образовательную отрасль, мотивирована целесообразность таких трансформаций. Существенно дополнено и расширено представление о влиянии информатизации на процесс и условия преподавания различных учебных дисциплин, в том числе и филологических. Очерчена проблема поиска эффективных путей и инновационных подходов, способных конкурировать с традиционными методами подачи учебной информации, дополнять и расширять их реестр. В статье интерпретированы общие и частные теоретические аспекты, которые прямо или косвенно касаются модернизации привычных вузовских дидактических теорий и практик. Сделан акцент на росте требований к будущим специалистам (иностранным студентам), которые сейчас получают высшее образование в отечественных высших учебных заведениях. Интегрированы и проанализированы материалы об имплементации передового инновационного мирового дидактического инструментария в отечественное образовательное дискурсивное пространство. Представлено свое видение обмена важными педагогическими достижениями. Кроме того, сделан акцент на том, что постоянное использование информационно-коммуникационных технологий приводит к коренным изменениям образовательной парадигмы, переоценке действенности привычных дидактических способов и путей подачи учебного материала, дает возможность раскрыть значительный гуманитарный потенциал всех дисциплин, способствует формированию научного мировоззрения, развитию аналитического и творческого мышления, формированию общественного сознания и сознательного отношения к реалиям нынешнего времени. Подробно описаны преимущества и недостатки информатизации образовательного пространства. Описан опыт использования социальных сетей при изучении украинского языка как иностранного.

Ключевые слова: информационно-коммуникативные технологии (ИКТ), социальные сети, сетевой контент, студент-медик, иностранные студенты, украинский язык как иностранный, языковая подготовка будущих врачей.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У руслі засадничих тенденцій освітнього сьогодення триває процес реформування вишівського навчально-виховного процесу. «Сучасне суспільство поступово трансформується в нову соціальну структуру, нерозривно пов'язану з глобальною інформатизацією усіх сфер і відносин» [4, с. 125]. З цими міркуваннями важко не погодитися. Різноманітні трансформації, спричинені стихіями глобалізації, зумовили потребу глибше усвідомити звичні дидактичні теорії і навчальні практики, поглянути на них під новим кутом зору. Посилений інтерес до вивчення інформаційно-комунікаційного контенту визначає загальну тенденцію педагогічних наук до осмислення впливу інформатизації на процес та умови викладання різних навчальних дисциплін, зокрема, філологічних.

Інформатизація всіх сфер суспільного життя – це невід'ємна компонента сучасності. Не викликає подиву добір, обробка зберігання, обмін ресурсами та будь-якими матеріалами в Інтернеті. Тепер вільний доступ до інформаційного контенту має кожен, хто користується сучасними гаджетами і розгалуженою всесвітньою мережею. Кількість користувачів мережі Інтернет безупинно зростає. Водночас он-лайн парадигма стає більш функціональною, поступово удосконалюється система захисту персональних даних.

Україна перебуває в осередді світових інформаційних трансформацій. Важливу роль інформаційно-комунікаційні технології відіграють у вітчизняному дидактичному дискурсі. Постійно оновлюється система вітчизняної освіти, запускаються дієві дидактичні моделі, які не лише ґрунтуються на засвоєнні студентами фактичного матеріалу та формуванні базових умінь і навичок, а сприяють накопиченню досвіду самостійного навчання, розвитку наукового мислення, мотивують до фахового та всебічного зростання.

Інноваційні освітні програми і реформи реалізуються здебільшого через інформатизацію процесу навчання. Паралельно з цими зрушеннями удосконалюються зміст і форма навчання, активно впроваджуються комп'ютерно-орієнтовані методи викладання та нові шляхи моніторингу знань, використовуються сучасні засоби створення навчального контенту і мережних інструментів відкритої освіти.

За таких умов зростає світова цікавість до вітчизняних освітніх норм і гарантій, а культурне розмаїття у вітчизняних закладах вищої освіти сприяє потоку знань через національ-

ні кордони, окреслює нові освітні стандарти і кваліфікаційні рівні. Паралельно зростають вимоги до майбутніх фахівців, які нині здобувають вищу освіту та у жодному разі не хочуть опинитися за кілька років на маргінесах професійного життя.

Випускники вітчизняних вишів мають уповні відповідати вимогам сьогодення за показником рівня засвоєних ними знань, умінь і професійних навичок. Педагоги мають сформувати конкурентоспроможних фахівців різних галузей, які б могли безперешкодно конкурувати з випускниками світових навчальних закладів у єдиному осучасненому освітньому просторі.

Досягти окреслених цілей можна за рахунок урізноманітнення та удосконалення освітнього дискурсу, зокрема й через використання в навчальному процесі мультимедійних технологій, прикладних програм, засобів моделювання, наочних онлайн елементів, віртуального викладання, демонстраційних експериментів тощо.

Викладачі охоче відгукуються на виклики сучасної освіти. Так, в одній зі своїх численних праць, присвячених мовній підготовці студентів-іноземців, Т. Лещенко справедливо зауважує: «Сучасна науково-педагогічна діяльність вимагає пошуку нових методичних і методологічних підходів у процесі формування компетенції майбутнього лікаря – високоосвіченого та високоінтелектуального фахівця медичної галузі» [7, с. 187]; «Можливості медіаосвітніх технологій спонукають до їхньої активної пропаганди і поширення в середовищі навчальних закладів різних профілів підготовки» [11, с. 269].

У царині вітчизняного дидактичного дискурсу опиняються об'єкти і предмети дослідження загальної світової педагогічної практики, навіть суміжних наук, вони контактують у зоні міждержавного та міждисциплінарного покордоння. Втім, укотре наголосимо на активному, цілеспрямованому, але вмотивованому впровадженні дидактичної, зосібна цифрової, інноватики у вітчизняний освітній простір. Зважати на це, на наш погляд, потрібно для того, щоб не наразитися на критику, не спричинити спотворення утрадиційненої системи навчання. Будь-які зміни мають спиратися на міцну освітню базу, підпорядковуватися цілям навчання. Маємо бути пильними, щоб не пропагувати калькування світових педагогічних здобутків і необдуману (подеколи нераціональну) імплементацію передового інноваційного світового дидактичного інструментарію у вітчизняний освітній дискурсивний простір.

Практику обміну педагогічними здобутками у світовому масштабі ми вважаємо правильною і необхідною, солідаризуючись з міркуваннями педагогів-новаторів та експериментаторів: «В умовах сучасних інноваційних змін в українській вищій освіті доцільно використовувати здобутки не лише вітчизняних, а й іноземних науковців, адаптуючи їх до навчання української мови студентів-іноземців медичних ЗВО» [3, с. 125].

Нарівні з усіма теоретиками й практиками, маловідомими і визнаними загалом дидактами мовники мають поєднувати фахові знання та організаторські вміння, майстерно використовувати звичні методики навчання і викладання, але водночас бути ІКТ-грамотними, вирішувати складні завдання виховного процесу, простувати шляхом найменшого спротиву до окресленої цілі – покращувати підготовку висококваліфікованого, компетентного і конкурентоспроможного фахівця.

У цій статті ми фокусуємося на мовній підготовці майбутніх лікарів-іноземців, які зараз здобувають в Україні медичний фах. Щоб засвоїти знання, передбачені навчальними програмами з фахових дисциплін, іноземні громадяни мають спілкуватися мовою країни, у якій вони живуть і навчаються. Звісно, вивчати українську мову їм потрібно не лише для задоволення базових побутових потреб. Говорити українською потрібно, щоб вільно читати фахові медичні тексти, заповнювати за потреби медичну документацію, спілкуватися зі спеціалістами, пацієнтами лікарень, діагностувати захворювання, призначати лікування тощо. «Метою навчання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах є формування у студентів професійної комунікативної компетенції шляхом розвитку та вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та аудіювання», – слушно зауважено в дослідженні Т. Лещенко [6, с. 112].

На наш погляд, міцне підґрунтя для урізноманітнення й употужнення освітнього процесу формують новітні інформаційні-комунікаційні технології (ІКТ), упровадження яких у вишівську мовну освіту інтенсифікує процес навчання та підвищить його ефективність. Цю

думку інтерпретовано й іншими дослідниками, які працюють з іноземцями: «Саме завдяки цифровим технологіям, які стрімко удосконалюються, викладання української мови як іноземної неминуче зазнає принципових змін» [12, с. 272]. Солідаризуються з дослідницею й інші педагоги [2; 8; 10].

Ми сфокусували увагу на мультимедійних ресурсах, зокрема, на багатоманітні соціальних мереж, у межах яких паралельно з комунікативним активно розвивається й дидактичний сегмент.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цифровізаційно орієнтовані мовознавчі студії – це продукування додаткових знань про особливості впровадження інформаційно-комунікаційного інструментарію у навчально-виховний простір. Студіюванню імплементації комп'ютерних технологій присвятили наукові праці багато вітчизняних учених (О. Іванова, О. Комочкова, Ж. Краснобаєва-Чорна, М. Курвйтс, Т. Лещенко, Н. Лисенко, В. Луговий, Л. Назаревич, А. Нісімчук, Л. Пироженко, О. Падалка, О. Пометун, Т. Полиця, О. Савчук, В. Саюк, Н. Сороко, О. Скалій, О. Співаковський, В. Юфименко, Л. Федоренко, К. Чернова, О. Шпак, Я. Яненко та ін.). Вибір об'єкта дослідження можна вважати цілком виправданим, позаяк педагогічна інноватика зараз перебуває в полі педагогічного опису, отже, їхнє концептуальне тло ще не визначено і не вповні вивчено.

Важливо, що за останні кілька років значну кількість наукових праць вітчизняні дослідники (М. Асламова, Т. Архипова, Н. Бондар, М. Глазунов, І. Карпа, Г. Нестеренко, С. Литвинова, Г. Скрипка, Н. Стучинська, О. Щербаків, Г. Щербина, В. Юфименко, Н. Яськова, А. Яцишин та ін.) присвятили окремим аспектам навчання під час віртуальної комунікації.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Учені напрацювали містку науково-теоретичну і практичну базу. У їхніх дослідженнях дефіновано базові тематичні поняття, частково проаналізовано методологію, теорію, філософію та історію використання ІКТ в освіті, описано ІКТ і засоби навчання в загальній середній освіті, у професійному навчанні і в закладах вищої та в системі післядипломної освіти.

Цінним для подальшого розвитку педагогіки є те, що дослідники порушують вельми важливі питання: якою мірою соціальні мережі можуть задовольнити актуальні педагогічні потреби, як послуговуватися мережевим контентом під час навчання, які основні функції Інтернету в освіті загалом, які позитивні й негативні аспекти послуговування соціальними мережами у вишівському навчально-виховному процесі можна вирізнити й проаналізувати, які можливості використання соціальних мереж як засобу організації самостійної діяльності й організації навчального процесу загалом? Приділяють увагу й питанням інформаційно-комунікаційної компетентності студентів і викладачів.

Звісно, ця стаття не осібно в педагогічному просторі, вона доповнює й употужнює міркування вчених, які зосереджували свої наукові зусилля довкола питання значення дидактичного сегмента соціальних мереж у контексті осучаснення формату вишівського викладання мовних дисциплін іноземцям. Втім, проблемні питання пошуку ефективних методів і засобів навчання мови, зокрема й української як іноземної, потребують більш детального висвітлення, систематизації та подальшого аналізу, що посвідчує актуальність пропонуваного дослідження.

Мета статті – аналіз раціональних шляхів використання соціально-мережевого контенту в контексті осучаснення вишівського процесу викладання. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) обґрунтувати доцільність і окреслити перспективи використання ІКТ у вишівській освіті; 2) описати шляхи і способи використання соціальних мереж під час вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» у медичному виші.

Виклад основного матеріалу. Мережеву парадигму інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій уже сформовано. З появою і загальним доступом до Інтернету виформується додатковий простір для спілкування, що сприяє розвитку феномену віртуальної комунікації. Цифровізація усіх сфер суспільного життя дає можливість доступу до різноманітних інтерактивних сервісів, які допомагають безперешкодно вести «живу» бесіду мешканцям різних міст, громадянам різних країн або учасникам якихось спільнот. У мережі нівелиються вікові, соціальні, етнічні, гендерні, статусні відмінності, які є важливими за межами віртуального простору.

Через Інтернет відбувається пошук інформації, здійснюються купівлі, розширюється коло знайомств. Студенти традиційно послуговуються соціальними серверами другого покоління Веб 2.0 загалом і соціальними мережами зокрема для спілкування і розваг. Вони знайомляться в Інтернеті, листуються, дискутують, завантажують фото, пости, кліпи, беруть участь в обговореннях, суперечках тощо.

Популярні соціальні мережі – «Фейсбук», «Інстаграм», «Телеграм», «Твітер» та ін. – дають змогу кожному, хто до них долучився, використовувати інформацію, подану на сторінках, обмінюватися повідомленнями, окреслювати геолокацію, додавати текстовий, аудіо-, фото-, відео- та графічний контент. Імпонують міркування і про те, що «В останні роки соціальні мережі Facebook, Twitter, My Space, Instagram, Viber, Telegram та ін. стали основним інструментом соціальної взаємодії, спілкування й обміну інформацією» [12, с. 272].

Наведені для прикладу платформи переросли із соціальних мереж у повноцінні соціально-інформаційні джерела, які поступово стали джерелом пошуку, обміну та поширення інформації. Крім цього, віднині соціальні мережі активно використовують у навчальних цілях. У вишівському навчальному процесі ними здебільшого послуговуються для групового навчання, роботи в навчальних мінігрупах, самостійного пошуку інформації. Їх застосовують з метою пізнавати щось нове, розвиватися, обмінюватися досвідом організації навчального процесу і простору. «Сучасний бурхливий розвиток інформаційних технологій уможливило безпосереднє спілкування вітчизняних та іноземних юнаків і дівчат незалежно від їхнього соціального статусу та місцезнаходження» [1, с.6]. Непоодинокими є випадки використання соціально-мережевого контенту для участі в олімпіадах, змаганнях, семінарах, майстер-класах, майстернях, освітніх програмах, літніх школах, таборах тощо.

Соціально-мережева система употужнює спектр можливостей як студентів, так і викладачів. Вона дозволяє викладачам вишів навіть створювати навчальні курси для студентів. Крім цього, цифрові новації дають змогу оцінити знання і навички студентів у звичному віртуальному просторі. Йдеться про мультимедійні засоби моніторингу знань – квести, вікторини, тестові завдання.

Спілкуючись у реальному часі, іноземні студенти послуговуються основними інструментами для навчання: 1) групами та чатами для студентів / викладачів і студентів; 2) файлами – текстами лекцій, завданнями, навчальними програмами, методичними розробками практичних / семінарських занять тощо; 3) опублікованими навчальними матеріалами – фото-, відеофайлами, посиланнями на зовнішні ресурси тощо; 4) добірками наукових, освітніх, виховних заходів і подій; 5) доступними обговореннями, дискусіями, міркуваннями, постами, дописами тощо.

Іноземці мають можливість безперервно і безперешкодно отримувати та надсилати будь-яку навчальну інформацію своїм однокласникам і друзям, спільно виконувати завдання, обговорювати варіанти подачі матеріалу. Іноземці вивчають українську мову шляхом спільної практичної і проєктної діяльності, успішно опановують різноманітні алгоритми засвоєння мовного матеріалу через всесвітню мережу. Уже не дивує нікого й дидактична значущість створення проєктів, реклам, сторінок, груп і подій, опитувань і онлайн голосувань. Важливо, що соціальні мережі уможливають безперервне (без урахування часових, географічних і вікових меж) використання навчального контенту навчальної дисципліни.

Викладачі кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Української медичної стоматологічної академії активно послуговуються різними формами комп'ютерної підтримки навчального процесу, а мережний контент дає їм змогу організувати колективну роботу студентів-іноземців на заняттях і за межами академічних аудиторій; урізноманітнювати форми навчання студентів удома; формувати сприятливі умови для розвитку персоналізованого навчального середовища студента.

Використання соціальних мереж під час вивчення української мови як іноземної урізноманітнює рутинний шлях організації навчального процесу, мотивує студентів, заохочує їх долучатися до креативного процесу пізнання основ української мови. Віртуальне середовище дає можливість створити багатий довідково-ілюстративний матеріал, зокрема текстові фрагменти, графіки, анімації, звукові та відеоеlementи.

Зосередимося детальніше на мережах «Фейсбук» та «Інстаграм». Такий вибір зумовлено їхньою широкою популярністю серед різних верств населення, особливо молоді. За

офіційними даними, кількість користувачів «Фейсбуку» у 2020 р. збільшилася до 14 млн. Стрімко зростає популярність «Фейсбук Месенджер»: його аудиторія – 8,7 млн користувачів. В «Інстаграмі» зареєстровано 11,5 млн українців [9]. До слова, є ціла низка соціальних мереж, у деяких із них функціонує тільки українська мова – «Друзі», «Однорупники», «УкрФейс», «Українці», «Гугуду», «Сусіди», «Гуртом» та ін. Об'єднує ці віртуальні платформи поліфункційність, зокрема й послуговування ними як дієвими інструментами навчання.

Кожен користувач розглядуваних нами соціальних мереж розвиває свій профіль, розширює межі свого контенту, урізноманітнює сторінки постами, підписами до світлин тощо. Це ілюструє тенденцію до поєднання візуальних та інформативних компонентів. На сторінках у соціальних мережах викладачі кафедри постійно публікують навчальні матеріали, які сприяють засвоєнню мовних норм, професійному зростанню студентів-іноземців, мотивують їх до саморозвитку, самоосвіти, стимулюють прояви творчої компоненти.

Надзвичайно вдалим і цінним для викладачів і студентів вважаємо мікроблог у мережі «Фейсбук», створений Т. Лещенко, завідувачкою кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Української медичної стоматологічної академії (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100026461282522>). На своїй сторінці науковиця систематично розміщує оригінально оформлений дидактичний матеріал, який допомагає не лише студентам, викладачам, а й усім охочим та небайдужим до рідного слова орієнтуватися в потоці медичної термінології, складних випадках вживання слів, допомагає уникати термінологічної плутанини. Акцентує дослідниця на всіх рівнях сучасної української мови, використовує доречні приклади, аналізує можливі помилки й огріхи, пояснює, навчає. Подамо для прикладу кілька ілюстрацій із промовистими заголовками «Плутанина», «Підступні пароніми», «Актуальні наголоси», «Червоні лінії» тощо.

Як показує практика, іноземні студенти активно спілкуються в мережі, заповнюють свої профілі, діляться фотографіями, навчальними файлами, пізнавальним відео. Соціальні мережі повсякчас використовуються для пізнання нового, розширення фахового кругозору, мовного вдосконалення. Вони давно перетворились на потужний дидактичний засіб.

Попри низку переваг, пов'язаних з впровадженням соціальних мереж у навчальний процес, доцільно зазначити проблеми, що супроводжують їх використання. Вирізнимо кілька з них: необхідність постійного доступу до мережі, дотримання етикету спілкування серед учасників, відсутність можливості постійно контролювати використання соціальних мереж саме в навчальних цілях, постійний моніторинг конкретності й правильності навчальних матеріалів, які завантажують студенти.

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок. Отже, роль соціальних мереж в освітянській практиці безупинно зростає і набуває нових форм. Натепер соціальні мережі – це не лише унікальна платформа для консолідації різних груп суб'єктів на основі спільності їхніх інтересів, а й простір обміну навчальною інформацією. Це інтерактивний веб-сайт, контент якого наповнюють самі учасники. Така опція дає змогу спілкуватися групі користувачів, об'єднаних загальною спільною метою – вивченням навчальної дисципліни.

Ми переконані в тому, що виважене впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях із дисципліни «Українська мова як іноземна» – це спосіб підвищення якості мовної підготовки студентів-іноземців медичного вишу, частково зумовлений фактовою конкуренцією й затребуваністю конкурентоспроможних спеціалістів.

Соціально-мережевий контент уможлиблює урізноманітнення й употужнення процесу засвоєння знань, моніторингу студентських навчальних досягнень і закріплення їхніх умінь і навичок. Крім цього, соціальні мережі створюють творче, позбавлене трафаретності середовище для навчання.

Перспективи подальшого вивчення полягають, по-перше, у детальнішому студіюванні можливих шляхів і способів використання соціально-мережевого контенту в дидактичному дискурсі, по-друге, в оволодінні алгоритмом раціонального впровадження соціальних мереж для групового та індивідуального вивчення іноземними студентами дисципліни «Українська мова як іноземна».

Список використаної літератури

1. Асламова М.В. Інтернет-щоденники іноземних студентів як елемент дискурсу блогосфери / М.В. Асламова, М.М. Жовнір, Н.В. Бондар // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Сер. : Філологія. Соціальні комунікації : зб. наук. праць. – 2019. – Вип. 4. – Ч. 1. – С. 6–10.
2. Коршун Т. С. Можливості індивідуалізації навчання на онлайн-платформах / Т.С. Коршун // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. – 2018. – № 2 (16). – С. 301–306.
3. Лещенко Т.О. Використання комунікативного підходу до засвоєння стоматологічної термінології на занятті з української мови як іноземної / Т.О. Лещенко, В.Г. Юфименко // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 125–128.
4. Лещенко Т.О. Використання електронного сервісу Kahoot під час вивчення предмета «Українська мова як іноземна» у вищому медичному закладі освіти / Т.О. Лещенко, М.М. Жовнір // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 124–127.
5. Лещенко Т. О. Застосування інноваційних технологій у процесі викладання курсу «Основи психології. Основи педагогіки» у ВДНЗ України «УМСА» // Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнародною участю. – Тернопіль, 2015. – С. 187.
6. Лещенко Т.О. Здоров'я vs. хвороба в контексті словесної репрезентації ціннісної картини світу сучасного лікаря / Т.О. Лещенко, М.М. Жовнір // Психолінгвістика. – 2018. – № 24 (2). – С. 163–180.
7. Лещенко Т.О. Шляхи удосконалення мовної підготовки іноземних студентів / Т.О. Лещенко, В.Г. Юфименко, О.М. Шевченко // Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 11-12 жовтня 2018 р. – Чернівці, 2018. – С. 111–113.

8. Писанко М. Л. Moodle як засіб навчання перспективних інтерпретерів на е-курсу з підвищення відкриття на англійській [Електронний ресурс] / М. Писанко, О. Мартиненко. – Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2644> (Останнє звернення 29.03.2020).

9. Facebook та Instagram в Україні. Цифри і факти – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?kb=facebook-ta-instagram-v-ukrajini-tsyfry-i-fakty-2020>. (Останнє звернення 19.04.2020)

10. Чаюк Т.А. Онлайн інструменти для оцінювання іншомовної компетентності студентів вищих закладів освіти: зарубіжний досвід / Т. А. Чаюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – № 5. – Т. 73. – С. 185–205.

11. Юфименко В.Г. Медична блогодидактика та медіаосвітні технології як новітні чинники розвитку професійної компетентності фахівця / В.Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.- наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 269–272.

12. Юфименко В.Г. Соціальні мережі як ефективне середовище комунікації в мовній підготовці іноземних студентів / В.Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.- наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 272–275.